

Slovenski dom

Štev. 131

V Ljubljani, torek 11. junija 1940

Leto V

Italija v vojni z Anglijo in Francijo

Anglija in Francija odgovarjata, da sta na vojno z Italijo pripravljene - Kanada in Nova Zelandija napovedali vojno Italiji - V pričakovanju turške odločitve Mussolinijevo zagotovilo Jugoslaviji, Švici, Grčiji, Turčiji in Egiptu

Turčija izjavlja, da bo izpolnila vse obveznosti do zaveznikov

Rim, 11. junija. o. Reuter.) Italijanski zunanji minister je sprejel francoskega veleposlanika v Rimu večer ob 16.30. Nato pa je sprejel ob 16.35 angleškega veleposlanika. Obema je izročil napoved vojne.

London, 11. junija. (Reuter.) Ministrstvo za informacije sporoča sredi: Priprave zavezniških vlad glede Italije so končane ter bosta obe vladi znali odgovoriti z mečem proti meču.

Rim, 11. junija. o. Italijanski kralj in cesar je izdal davi naslednjo zapoved:

>Vojski na kopnem, na morju in v zraku!

Za vrhovnega poveljnika vseh vojnih operacij je imenovan Mussolini, vodja fašizma in prvi maršal imperija. Združen z vami kakor nisem bil še nikdar, sem prepričan, da bosta vaša hrabrost in domoljubje italijanskega naroda znala še enkrat zagotoviti zmago našemu slavnemu orožju.

V področju vojnih operacij, dne 11. junija 1940. — XVIII.

Viktor Emanuel.

Ankara, 11. junija. o. United Press poroča: V turških uradnih krogih izjavljajo, da je Turčija odločena izpolniti obveznosti o medsebojni pomoči iz določil vojaške pogodbe, ki jo ima z zavezniki. Kdaj in kako se bo to zgodilo, ne poročajo. Pričakujejo pa, da bo turška vlada še danes dala potrebno izjavo.

Pripravljajo vse potrebno za razglasitev vojne stanja in za mobilizacijo.

Predsednik republike Ismet Ineni, predsednik vlade Refik Saidam in zunanji minister Saradzoglu so ponoči imeli posvete z angleškim in francoskim poslanikom v Ankari. Zdi se, da bo predsednik republike Ineni kot bivši general prevzel vrhovno poveljstvo vseh turških vojnih sil.

Poročajo, da je bil pred kratkim sklenjen tajni sporazum med Turčijo in Sovjetsko Rusijo, po katerem sta obe državi umaknili vojsko s kavkaške meje, da bi bilo omogočeno Turčiji zbrati potrebne oddelke druge.

Atene, 11. junija. o. Poluradno poročajo, da je grška vlada izdala razne varnostne ukrepe za zavarovanje grških pomorskih oporišč in otokov v Egejskem morju, ker bi utegnili zavezniki ali pa Italija izvesti poskuse za izkrcanje čet.

London, 11. junija. o. Kanadska poslanska zbornica je imela sredi seje, na kateri je bilo sklenjeno, da Kanada napove vojno Italiji. Enak sklep je sprejel tudi parlament Nove Zelandije.

Rim, 11. junija. o. Predsednik italijanske vlade Mussolini je sredi ob 18. uri imel z balkona Beneške palače v Rimu govor, ki ga je ob zvočnikih poslušala vsa Italija. Dejal je med drugim:

Vojski na kopnem, na morju in v zraku! Črne strelce naše revolucije in legije moških in žensk italijanskega imperija! Poslušajte me! Odločila je ura odločitev, ki jih ni moči preklepati. Napoved vojske je že izročena poslanikom Velike Britanije in Francije. Stopamo v vojsko proti

Uradna izjava iz Budimpešte:

Madžarska bo ostala izven vojne

Budimpešta, 11. junija. m. »United Press« poroča: V uradnem poročilu, ki ga je objavila večeraj madžarska vlada ob vstopu Italije v vojno, vlada izjavlja, da Madžarska ostane izven vojne ter da goji upanje, da se bo ohranil mir v jugovzhodni Evropi. To uradno poročilo madžarske vlade se glasi:

>Madžarska je določila svoje stališče že ob izbruhu vojne. To stališče se ne spreminja niti ob vstopu Italije v vojno. Madžarska ima razloge za upanje, da se mir v jugovzhodni Evropi ne bo kalil.

Pomen italijanskih zagotovil Jugoslaviji za mir na Balkanu

Rim, 11. junija. o. Rimski radio poroča iz Beograda, da so dopisniki agencije Stefani izrazili prijetno odločujoči krogi priznanje in zadovoljstvo nad zagotovili, ki jih je predsednik italijanske vlade v svojem večeršnjem govoru dal Jugoslaviji. Ta zagotovila so močno odjeknila pri vsem jugoslovanskem prebivalstvu.

Bukarešta, 11. junija. m. Vest o vstopu Italije v vojno je v vsej Rumuniji naredila globok vtis. Toda ti dogodki niso presenetili nikogar, ker so jih vsi krogi že davno pričakovali. Rumunska politična javnost se predvsem bavi z onim delom Mussolinijevega govora, v katerem je dejal, da Italija ne želi vojne s Švico, Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo in Egiptom. Ta izjava je nekoliko ublažila težak vtis, ki ga je povzročil najnovejši italijanski korak, ker rumunski politični krogi smatrajo, da bo Balkan še nadalje ostal izven vojne nevarnosti. Isti krogi naglašajo, da imata Italija in Nemčija obe interes na tem, da se mir na Balkanu ohrani. To dejstvo postavlja prvi temelj za varnost balkanskih držav v tem najtežjem spopadu veseli, ki se bo reševal izven balkanskih meja brez vmešavanja držav, ki so vse za mir in

bogataškima nazadnjaškima zahodnima demokracijama, ki sta ves čas zastavljali pot italijanskega narodu in čisto ogražali celo njegov obstanek. Naša vest je popolnoma čista. Poleg vas je ves svet priča, da je Italija vse storila, kar je v sloveški moči, da se prepreči vihar, ki stresa Evropo. Toda vse je bilo zaman. Zadosti bi bilo, da se spremene mirovne pogodbe in prilagode življenjskim potrebam narodov. Zadosti bi bilo, če ne bi tako trdovratno vztrajali pri poročitvah. Zadosti bi bilo, da se ne odbije predlog, ki smo ga dali meseca oktobra.

Toda vse to pripada minulosti. Danes smo odločeni prevzeti vse žrtve. Noben narod se ne more

Poluradne izjave iz Anglije:

Zavezniki se ne bodo proti Italiji omejili samo na obrambo

London, 11. junija. m. »United Press« poroča: Vstop Italije v vojno so v angleških krogih sprejeli kot dogodek, ki so ga že davno pričakovali. Tu izjavljajo, da so bili že pred tednom dni izdani potrebni ukrepi na suhem, na morju in v zraku za primer, če bi Italija vstopila v vojno. Enega takšnih ukrepov predstavlja n. pr. zbiranje mornarice na Sredozemskem morju. Ostale ukrepe drže v tajnosti. Toda zatrjujejo, da se zavezniki na kopnem, na morju in v zraku proti Italiji ne

smatrati v resnici velik, ako ne smatra prevzetih obveznosti za sveto in ako se umika velikim preizkušnjam. Odločeni smo potegniti orožje za nastop na kopnih mejah in za to, da rešimo vprašanje svojih pomorskih meja. Zelimmo strgati zemljepisne in vojne verige, ki nas davijo na našem lastnem morju. Kajti narod 45 milijonov prebivalcev ni v resnici svoboden, ako ne razpolaga z odprtim potom na Ocean. To je boj siromašnih narodov, ki pa ima bogate mišice, proti izkoriščevalcem, ki so si prisvojili monopol vseh bogastev in vsega zlata na svetu. To je borba plodnih in mladih narodov proti neplodnim narodom, katerim se približuje čas zatona.

To je boj med dvema vekoma in dvema idejama. Zdaj ko je kocka vržena in ko so po naši volji zažgani mostovi za nami, svečano izjavljam, da Italija nima namena zaplesti v boj drugih narodov, s katerimi ima skupne meje na kopnem ali na morju. Naj Švica, Jugoslavija, Grčija, Turčija in Egipt vzamejo na znanje te besede. Od njih in samo od njih zavisi, ali se bodo te besede točno potrdile ali ne.

Naše geslo vsebuje eno samo besedo: zmagati! Zmagali bomo, da nazadnje izvojujemo dolgo dobo pravičnega mira Italiji, Evropi in vsemu svetu. K orožju, narod Italije! Pokaži svoje junaštvo! Pokaži svojo sposobnost!

Sovjetska Rusija ter vstop Italije v vojno

V Moskvi izjavljajo, da je Rusija storila vse, da zavaruje Balkan

Moskva, 11. junija. m. Na pristojnih mestih v Moskvi ni opaziti še nobene reakcije na vstop Italije v vojno. Tujim dopisnikom je bilo najstrožje prepovedano o tem karkoli poročati. Smatrajo, da Sovjetska Rusija še ni zavzela svojega končnega stališča do tega najnovejšega dogodka. V krogih, ki imajo stike s sovjetsko vlado, pravijo, da je treba zavzeti vsa ugičanja v zvezi z odgovorom Rusije na italijanski korak. Sovjetska Rusija je vedela, da se bo položaj moral tako razvijati in je zaradi tega storila vse potrebne diplo-

matske in vojaške ukrepe zaradi zaščite tistega pasu, ki ga smatra za koristnostno področje Sovjetske Rusije. Moskovski diplomatski krogi pravijo, da je Mussolini v svojem govoru s posebnim poudarkom omenjal tiste države, katerim se ni treba bati, da bi se vojna razširila na njihova področja. Pravijo, da se to lahko smatra kot prvi uspeh diplomatskega delovanja, ki ga je Sovjetska Rusija razvila v zadnjem času z namenom, da prepreči vojno v jugovzhodni Evropi.

Zavezniška poročila o silovitih bojih na vsej fronti

V Francijo so dospela nova angleška ojačenja

Pariz, 11. junija. Sročnje francoske poročila pravi: Sovražnik je ojačil svoj pritisk od morja do Oise posebno ob cestah, ki vodijo iz Amiensa v Rouen in iz Amiensa v Vernon. Sovražnik ima namen predrti do Spodnje Seine, kjer je zasedel nekatere točke. Sovražni oddelki so tu prekorčili reko. Sovražnik je bil zadržan z našimi protinapadi na vsem prostoru.

Ob cesti od Amiensa proti Vernonu in ob spodnjem toku Oise se sovražna pehota ni mnogo udejstvovala pri napadih. Sovražnik poskuša potom letalstva zvedeti za premike naših čet. Sovražni oddelki ki so se večeraj popoldne zaleteli premikati iz Soissons, so prišli danes dopoldne spet v napad v pokrajini Ferté-Milon in Fère-en-Tardenois. Sovražni napadi so se začeli že ob zori. Navzlic temu, da so bile sovražne čete ojačene z novimi divizijami in navzlic vsem naprom, sovražnik ni mogel priti do mostov ter se je moral vrniti. Na vzhodu od Aisne je poskušal sovražnik razširiti svoje napore v vseh smereh, t. j.

od Argonov do Meuse. Na vsem tem bojišču se naše čete ogroteno upirajo ter branijo korak za korakom. Mnogokrat preidejo v protinapade. Naša letala so izvedla številne ogledniške polete ob vsem bojišču, posebno nad Namurom in Donau-echingenom. Bombardirani so bili sovražni konvoji na več krajih. Naša lovska letala so imela ne navadno velik uspeh. Neka lovska eskadrila pod poveljstvom majorja Tibaudeta se je posebno odlikovala ter v enem samem poletu zbila 12 sovražnih letal. Vsa naša letala, ki so se udeležila današnjih borb, so se vrnila nepoškodovana. No-

Čestitke bana za rojstni dan kneginje Olge

Ljubljana, 11. junija. o. Ob današnjem rojstnem dnevu Nj. Vis. kneginje Olge je ban dr. Natlačen poslal naslednjo brzojavko:

>Nj. kr. Vis. kneginji Olgi, Beograd.

Ob Vašem rojstnem dnevu pošiljam Vašemu Visočanstvu najlepše čestitke in najboljše želje v svojem imenu in v imenu prebivalstva poverjene mi banovine.

Dr. Marko Natlačen.

Vesti 11. junija

V Parizu je bilo sredi razglasitve obredno stanje, s čimer hočejo oblasti preprečiti nepotrebno zmedo in morebitno delovanje sumljivih ljudi.

Osebe francoskega in angleškega poslanstva v Rimu ter člani francoske in angleške nasebine, so danes dopoldne odpotovali iz Rima.

Kancler Hitler je poslal italijanskemu vladarju in Mussoliniju brzojavno zahvalo za vstop Italije v vojno. V brzojavki izraža prepričanje o popolni zmagi Italije in Nemčije.

Angleško mornariško ministrstvo poroča, da je bila potopljena letalonosilka »Glorious«, rusilca »Ardent« in »Acasta«, 9800 tonski prevoznik »Oram« in 5666 tonska petrolejska ladja »Oil Pioneer« vse ob norveškem obrežju.

Norveški kralj in vlada sta doplovala v London, potem ko se je zavezniška vojska umaknila tudi iz severne Norveške ter prepustila Narvik Nemcem. Norveška vojska je sredi ustavitve sovražnosti. Zavezniški umik je treba pripisovati potrebi, da morata Anglija in Francija voditi odločilni boj na svojem ozemlju.

Švicarska vlada je izvedla obsežne obrambne priprave na prelazih, ki so blizu meje med Francijo, Italijo ter Švico, da bi preprečila vdor ene ali druge vojske na svoje ozemlje.

beno nasprotno letalo ni niti z enim zadetkom zadelo kakega našega letala.

London, 11. junija. o. Angleško vrhovno poveljništvo sporoča:

Znatni oddelki novih naših čet so se izkrcali v Franciji za ojačenje angleških oddelkov, ki se bore tam. Ojačene so bile tudi naše letalske sile.

Predsednik Roosevelt napoveduje zaveznikom

vso pomoč Amerike

Charlottesville, 11. junija. AA. Predsednik Roosevelt je imel govor, v katerem je v glavnem dejal:

Narod in vlada Zedinjenih držav sta z največjim in najresnejšim nemirom izvedela za odločitev italijanske vlade, udeležiti se sovražnosti, ki sedaj besni v Evropi. Ameriške republike se nahajajo na strani onih narodov, ki so v borbi z bogovi sovraštva. Zedinjene države bodo nastopile v dveh smereh. Mi bomo dali onim, je dejal Roosevelt, ki se upirajo sili, večja materialna sredstva našega naroda, istočasno pa bomo pospešili uporabo teh sredstev, da bi tudi sami v obeh Amerikah razpolagali s pripravljenim moštvo, ki bi lahko odgovorili nalogi, ki bi morda lahko nastala v primeri izredne potrebe. Vsa pota, ki vodijo k ustvaritvi teh ciljev morajo biti zavarovana pred obstrukcijo. Mi ne bomo popustili v svojem tempu in ne bomo krenili s svojega pota. Znaki so taki, da se zahteva predvsem vsa histrost. Roosevelt je nato pozval Amerikance, naj prevzamejo žrtve in naj se z vsemi silami posvetijo delu. Obrazložil je napore ameriške vlade, da bi Italijo spravila s smeri vojne. Naglasil je, da je predložil in izjavil svojo pripravljenost, zahtevati od ostalih zainteresiranih držav, zvesto izpolnitev vsakega sporazuma, ki bi bil sklenjen glede preureditve odnosov kar je zahtevala Italija, ako Italija odstopi od vstopa v vojno.

Na žalost, je dejal Roosevelt, vodja italijanske vlade ni bil pripravljen sprejeti predložene pro-

cedure. Roosevelt je tudi naglasil, da je poskušala ameriška vlada sodelovati z italijansko vlado za izvedbo stabilnejšega reda na svetu. Ta red naj bi obsegal zmanjšanje oborožitve in liberalnejši mednarodni gospodarski režim. Navzlic temu se je italijanska vlada izjavila za ono, kar je imenovala »svoboda morja« ter stopila na stran Nemčije. Na ta način je Italija pokazala, da ne spoštuje pravic in varnosti drugih narodov ter življenja prebivalcev onih držav, ki jih je neposredno ogrozila razširitev vojnega spopada. Ob koncu svojega govora je Roosevelt izjavil sledeče: Italija je tudi dokazala, da ni pripravljena na miroljuben način uresničiti svojih težej. Glede stanja ameriških izolacionistov je Roosevelt dejal: Nekateri izmed njih očitno gojijo še vedno upanje, da si mi lahko neovirano dovolimo, da Zedinjene države postanejo osamljen otok na svetu, nad katerim naj bi vladala filozofija sile. Tak otok bi mogel postati sen onih, ki še govore in glasujejo kot izolacionisti. Tak otok predstavlja sen naroda brez svobode, naroda v ječi okovane in lačnega, ki ga hranijo skozi ograjo brezsrčnih in oholih gospodarjev drugih kontinentov. Naravno je, da se mi sprašujemo, je dejal Roosevelt, kako bi mogli preprečiti, da bi državljani naše države prispeli v tako ječo.

V pripravljenem besedilu svojega govora je Roosevelt zapisal še tale stavek:

Na današnji dan, 10. junija 1940, je roka, ki je držala bodalo, zarila to bodalo v hrbet svojega soseda.

Nemške vesti o težavnem položaju francoske vojske in o napredovanju nemških čet

Berlin, 11. junija. m. United Press poroča: Vstop Italije v vojno na strani Nemčije pomeni, kakor tu smatrajo, da je usoda Francije zapetena. Nemški pristojni krogi so včeraj popoldne izjavljali, da je položaj Francije po zlomu Weygandove utrjene črte brezupen.

Včerajšnji Mussolinijev govor označuje začetek zadnjega obdobja vojne proti Franciji. Mussolinijev govor so tu z veseljem sprejeli. Z velikim zanimanjem pa so pričakovali tudi Rooseveltov govor.

Nemški pristojni vojaški krogi so dali poročilo o pregledu operacij v zadnjih petih dneh na zahodnem bojišču. V tem poročilu pravijo, da je poteklo pet dni od začetka nemške ofenzive na zahodu in točno mesec dni odkar je prvič nastopila na zahodu nemška vojska proti zavezniškim silam ter da je mogoče ugotoviti nove in odlične uspehe. Odločen boj poteka proti večini že uporabljenih francoskih armad. Nemci so prekoračili Weygandovo utrjeno črto od prvotnih postojank do 30 km v globino. Dej-

stvo, da so zajeli številne nasprotnikove zaloge, dokazuje, da so nemške čete na zahodnem krilu prodrele globoko na sovražno ozemlje. Zelo močni oklopni oddelki in ostali hitri oddelki so napredovali do spodnjega toka reke Seine, severovzhodno od Pariza. S tem je pretargana važna zveza med Parizom in pristaniščem Le Havre. Po ostrih bojih od Amiens proti jugu, je zaseden precej velik prostor. Na obeh straneh Soissona so Nemci prekoračili reko Aisno. Na tem mestu se približuje nemški klin že spodnjemu toku Marne. Prav tako se nadaljuje prodiranje na vzhodu do Meuse.

Zato je celoten položaj francoske vojske zelo težak, kajti potisnjeno je nazaj zahodno francosko krilo z novo nemško ofenzivo. Medtem, ko je zahodno krilo prodrelo daleč naprej, so bile potisnjene francoske čete ob Maginotjevi črti in o bognjem Renu, že v začetku bojov. Po prekoračenju Weygandove utrjene črte je postal položaj za francosko vojsko brezupen.

Govor predsednika francoske vlade Reynauda:

Francija je storila vse, da bi se izognila vojni z Italijo

Pariz, 10. junija. Havas: Predsednik francoske vlade Reynaud je v govoru, ki ga je imel snoči po radiu, dejal:

»Danes je šest dan največje bitke v zgodovini sveta. Požar je nastal najprej na Sommi, nato pa se je začel širiti vzhodno od Meuse. Šest dni in šest noči se upirajo naši vojaki na kopnem ter naši in angleški letalci v zraku sovražni premoči v moštvi in orožju. V tej vojni, ki ni več pozicijska vojna, manevrirajo naše čete z umiki. Naše armade zapuščajo položaje po korakih, potem ko prizadenejo sovražniku ogromne izgube. Kilometri, ki jih je sovražnik zavzel, so prepolni uničenih oklopnih enot in zbitih letal. Navzlec začasni premoči sovražnika ostane odprto vprašanje, kakšen bo učinek njegovih izgub po vojni.

V nobenem primeru ne bo nič zlomilo naše volje, boriti se za našo zemljo in za našo svobodo. Preizkušnje, ki nas čakajo, so težke, toda mi smo na nje pripravljeni. Ne bomo sklonili glav.

V tem trenutku se je francoska vojska, okrvavljena, toda hrabra, dvignila na noge ter se bori za neodvisnost svojo in neodvisnost ostalih narodov. In prav ta trenutek je izbral Mussolini, da nam napove vojno.

Kar se tiče Francije, ona nima kaj povedati.

Francoska vlada in prebivalstvo se selita iz Pariza

Pariz, 11. junija. m. Havas poroča: Ministrstvo za informacije je sporočilo, da je vrhovno poveljstvo zahtevalo, da se ministrstva v smislu izdanih ukrepov preselijo v notranjost države. To se je že zgodilo. Predsednik vlade Paul Reynaud je odšel na fronto.

Vso noč se je Pariz pripravljala na izseljevanje. Čeprav je vlada neuradno sporočila, da ne bo zapustila Pariza, ker je napovedala vladno sejo za snoči, so se vendar številne upravne ustanove že izselile ali pa je njihovo preseljevanje v teku. V mraku je bilo komaj spoznati obrise postav, ki so prenašale zaboje iz državnih pisarn na vojaške in zasebne avtomobile. Francoska Narodna banka je še dalje odprta ter je dajala še vedno navodila svojim podrejenim ustanovam. Tako je precejšnje število bank in njihovih podružnic ostalo še dalje v Parizu ter so ti denarni zavodi še vedno od-

Svet, ki nas gleda, bo lahko sodil. Vsi dobro veste, kako smo se trudili in koliko je bilo naše potrpljenje do italijanske vlade. Vsi dobro veste, da sem večkrat javno povedal, da med Italijo in nami ni vprašanj, ki se ne bi mogla rešiti z miroljubnimi pogajanjimi. Največji avtoriteti sveta sv. oče in predsednik Roosevelt sta večkrat poskušala preprečiti to vojno, ki je med drugim v največjem nasprotju s krščansko ideologijo ter s čutom o vzajemnosti človeštva. Vse to je bilo zastoj. Mussolini je sklenil, da mora teči kri.

Kakšen izgovor je našel Mussolini za napoved vojne? Ko je danes ob 4.30 naš veleposlanik v Rimu Francois Poncet zastavil to vprašanje grofu Ciano, mu je le-ta odgovoril, da Mussolini izpolnjuje obveznosti, ki jih ima do Hitlerja. Ista napoved vojne je bila izročena tudi Veliki Britaniji. Sovražnosti se bodo začele popolnoma. Sedaj bo govorila oborožena sila. Na Sredozemskem morju in tudi drugod, so zavezniški močini.

Francija stopa v to vojno s čisto vestjo. To zanjo ne pomeni prazne besede. Svet bo lahko v kratkem videl, kaj pomeni moralna sloga. V dolgi in slavni zgodovini je Francija šla skozi težke preizkušnje in takrat je vedno presenečala svet. Francija ne more umreti.

prti. Toda večje število veleposlaništev se je po zgledu francoskih ministrstev že tudi izselilo. Ameriški veleposlanik Bullitt je snoči izjavil, da bo ostal v Parizu in da bo veleposlaništvo opravljalo še nadalje svoje posle.

To težko vzdušje, ki je nastalo zaradi izseljevanja iz Pariza, je povečalo še neprestano streljanje protiletalskega topništva. Večkrat je bilo slišati nemška letala, ki pa na pariško pokrajino niso metala bomb.

Ceste, ki vodijo proti zahodu in jugu so polne Parizanov, ki se selijo v notranjščino države.

Pariz, 11. junija. m. Snočni »Paris-soir« objavljajo uradno poročilo v katerem pravi, da je po vladnem sklepu prevožena selitev delavstva in tovarniških strojev iz Pariza izzvenjati letalske industrije, ki ji je selitev dovoljena.

Zverinski umor nočnega čuvaja v Trbovljah

Vlomilci so čuvaja pobili s krampom - Potrebno je poostreno nadzorstvo nad sumljivimi brezposelnimi

Na dvorišču rudniškega konzuma so našli v nedeljo zjutraj mrtvega nočnega čuvaja Urh Ignaca s težko rano na glavi, ki mu je bila zadana s krampom.

Rajni Urh je opravljal službo nočnega čuvaja okrog rudniškega konzuma in skladišča. Ob polni zjutraj je še navil kontrolno uro, kmalu potem pa se je zgodil zločin. Tatovi so prišli čez potok na dvorišče skladišča prav ob hišici čuvaja. Znaki kažejo, da so ga že tam pobili na tla. Dobil je dva udarca s krampom po glavi, da mu je počila lobanja. Ali je šel še sam nekaj korakov naprej do poslopja, ali pa so ga drugi zaveli, še ni ugo-

tovljeno. Tatovi so razbili tudi eno okno na skladišču manufakture, a notri niso mogli zaradi močnih železnih križev. Verjetno je tudi, da so se ustrašili kakih ljudi, ki vedno hodijo mimo po cesti, saj je rudniški konzum ob najprotnetnejši poti.

Isto noč je bilo tudi vlomljeno v več stanovanj, kjer so vlomilci odnesli razna živila. Orožniki so zaprli več sumljivih brezposelnih in je upanje, da bodo zločince izsledili. Kaj takega se še v Trbovljah ni zgodilo. Potrebno pa je poostreno nadzorstvo nad raznimi brezposelnimi, ki od vseh strani prihajajo sem po svojem sumljivem poslu.

Po nedeljski vremenski katastrofi

Treba bo na novo saditi krompir, fižol in druge pridelke
Ponekod je še včeraj ležala toča - Škode okoli 100.000 din

Ljubljana, 12. junija.

Črni oblaki so v nedeljo popoldne pridrevili nad mesto in okolico kot orjaški bombniki, ki so sipali tuintam ko oreh debele, bele, ledene kroglice. Napravile so nam te kroglice mnogo škode. Povzročile so marljivim trnovskim ženicam in drugim globoko žalost in obup, kajti te kroglice so jim uničile vse pridelke in jim preprečile primeren zaslužek za njihov trud. Včeraj je bilo mogoče razgledati, kakšno škodo po gredah, njivah, vrtovih in travnikih je napravil nedeljski orkan. Toča je besnela na površini približno kakih 150 km² v mestu in okolici. Kakor je navadno, toča med viharjem zajame le gotove dele, sosednim pa popolnoma prizaneha. Tako je bilo tudi v nedeljo. Vspala se je ponekod na gredice tako ogromno, da je zelenjavo in druge pridelke pokrila do štiri prste na debelo, takoj na bližnjih gredah pa ni napravila niti najmanjše škode. Padla je tam le kaka izgubljenka.

Mnogo so po toči trpeli nekateri predeli mesta na vzhodu in zapadu. Viha s točo je najprej vzela smer od vzhoda proti zapadu čez mesto tja na Barje, nato pa je zaokrenila in zopet krenila proti vzhodu. Močno so bili po toči opustošeni nekateri barjanski kraji tja do Črne vasi, delavska kolonija Galjeveca, Trnovo, Mirje, Krakovo, tudi vrtovi po mestu in mestni nasadi, dalje polja okoli Most in Fužin. Kako na debelo se je toča vsula prav v Trnovem, kaže dejstvo, da je bila ob Cesti na Loko še včeraj zjutraj debela plast toče na nekem vrtu. Tudi na Fužinah so se včeraj zjutraj dobili plasti toče po raznih njivah.

In kaj je toča vse uničila? Ni skoraj pridelka in povrtnine, ki ga ne bi pokončala. Ponekod je do tal oklestila visoke krompirjeve bilke, drugod se je spravila že na lepo rastoči fižol in ga sklestila, da sedaj širle v zrak le same bilke. V tem pogledu je največ trpela trnovska mestna vrtinarija. Drugod je potolkla

lepe karfijole, kumare, zgodnje zelje, čebulo, paradiznike, kolerabe, ohrovt, peso, le tintam češnji, ki je pokazal prav ob nedeljski nevihti veliko odpornost proti toči.

Na poljih je bilo več njiv krompirja, pšenice in rži uničenih. Po travnikih je bila trava naravnost od toče pomandana. Okoli Fužin in drugod je bila pšenica popolnoma zmlatena. Kmetje jo bodo morali pokositi in porabiti za krmo.

Vsi po toči oškodovani kmetje, vrtinariji in povrtninariji bodo sedaj prisiljeni na novo saditi krompir, koruzo, fižol, zelje, paradiznike, peso in pričakujejo, da bo nastalo pomankanje za nekatere sadike, pa tudi za semenski krompir in fižol. Že danes ljudje hite naročevat pri drugih sadike za kumare, pozno zemlje itd., pri ljudeh, ki goje sadike še v zaprtih gredicah in jih niso še sadili na prostem.

Toča je napravila znatno škodo tudi po sadovnjakih in vrtovih. Sklestila je listje, da je po nekaterih krajih ležalo debelo na tleh. Po drevedih so včeraj zbirali kar velike kupe listja. Letos so prav dobro kazale slive in češnje. Bile so popolnoma okleščene. Mnogi sadjarji so pod drevesi nabrali po več košaric skleščenih, že prav debelih sliv in češpelj. Tudi jabolka so bila močno okleščena. Dalje hruške, marelice in breskve.

Vsekakor bo potrebno, da bodo posebne cenilne komisije določene, da pravilno in natančno po strokovnjakih ocenijo povsod po toči povzročeno škodo. Kakor zatrjujejo mnogi veščaki, ki so že na hitro pregledali položaj po toči, bo znašala škoda na vsem ozemlju kakih 100.000 din. Cenitev škode je tudi potrebna zaradi odpisa davkov.

Končno naj še omenimo, da tudi stari vrtinariji ne pomenijo tako katastrofalne toče, kakor je bila baš nedeljska. Neki Trnovčan, izkušen vrtinar se je izrazil, da je doživel slično katastrofo l. 1919. Takrat je toča prav tako klestila in uničevala pridelke, ko letošnja.

Cesto Maribor-Fram bo modernizirala država v lastni režiji

Maribor, 10. junija.

O cesti Maribor-Fram smo že opetovano pisali kot o najslabši v vsej naši državi. Cesta Maribor-Fram je del državne ceste od severne meje do Ljubljane, ki pa je najbolj obremenjena in zaradi slabega gramozja, s katerim se posipava, najslabše vzdrževana. Cesta bi morala biti sedaj že modernizirana, toda vse licitacije za oddajo del so bile brezuspešne. Država se je sedaj odločila, da bo cesto modernizirala v lastni režiji.

Da bo država gradila cesto v lastni režiji, smo že poročali ob priliki obiska ministra za javna dela dr. Kreka v Mariboru. Gospod minister se je osebno zavezal z vso odločnostjo, da se to važno delo na meji izvrši. Ker pa vse licitacije za oddajo del niso imele uspeha, se je potem odločil, da bo izvršila vsa dela država v svoji režiji. Tudi banka upravlja si je prizadevala, da bi se cesta, ki je gotovo najslabša med vsemi državnimi prometnimi žilami, na odseku Maribor-Fram vsaj začasno popravila ter je dala na razpolago letošnjo pomlad še izreden kredit četrtilijonov dinarjev za gramozanje. Toda vsi tozadevni napori cestne uprave v Mariboru niso dosti pomagali, ker je promet na cesti pač prevelik in ker nima na razpolago trdega gramozja, temveč se mora posluževati v pretežnem prodca, ki je za tako obremenjeno cesto premehak ter se prehito drobi.

Sedaj je imenovan odbor, ki bo vodil delo nove ceste, imel bo sedež v Mariboru. Prihodnji teden se bo sestal k seji, na kateri se bo napravil delovni načrt ter bo določeno, katera dela bodo najprej oddana posameznim podizvajalcem, katera pa bodo izvršena v lastni režiji. Dela se bodo vršila s polno paro, dasi bo obstojala zaenkrat ovira, ker ne bo na razpolago dovolj potrebnih strojev. Gradbeni minister g. dr. Krek je tudi odredil, da dobi tehnični oddelek v Mariboru dva parna 14 tonska valjarja, ki se nahajata v popravilu ter bosta potem stalno vozila na državnih cestah v območju Maribora. Do sedaj na tih cestah sploh ni bilo valjarjev ter je tudi to v glavnem zakrivilo, da so ceste zaradi povečanega prometa začele propadati.

Kakor smo izvedeli, se je ministrstvo za gradbo odločilo, da bo cesto zgradilo za najtežji promet, to je, da ne bo asfaltirana, kakor se je prvotno nameravalo, temveč bo betonirana in mestoma, kjer je promet največji, pa bo tlakovana z granitnimi kockami. In sicer se bo tlakovala cesta od mestnega vodovoda na Teznem do odcepa ceste proti Betnavi ter del ceste, ki pelje skozi Hoče. Tam je namreč promet zaradi križišča poltorske ceste in ceste proti Smiklavžu zelo velik ter bo samo granitni tlak dovolj odporen, da bo vso obtežbo vzdržal. Vsega skupaj bo tlakovano od Maribora do Frama 12.000 kvadratnih metrov ceste s kockami.

Ljubljanska kronika

Kamenje je frčalo

Družina nekega trošarskega paznika je doživela ob »uri strahove« ali ob policijski urf'odl' dan hudo nerodno presenečenje. Kar na lepeem je začelo skozi okna prifilnega stanovanja leteti v spalnico, kjer so že vsi počivali, debelo kamenje. Z žvenketom so se drobile tipe, kamenje je udarjalo ob oporavila in padlo na tla. Dva otroka, eden sedem, drugi devet let star, sta začela na ves glas jokati. Oče in mati sta jih brž skrilala, pa tudi sama sta stopila v kot, da bi se zavarovala pred kamenito točo. Tam zunaj pred hišo je stal neki razgrajč, ki je lučal kamen za kamnom in kadar mu je zmanjkalo »streliva«, je stopil do bližnjega gramoznega kupa in se znova oborožil. Pa je spet začelo pokati, da jo in pajoi. Paznik se je končno skrivaj izmuznil ter skočil po stražnika. Ta je stopil do vinjenega »lancknehta« ter ga povabil na policijo. V stanovanju trošarskega paznika ni ostala cela nobena šipa. Razen strahu je pijani možakar tako napravil tej družini tudi precej veliko škodo.

Huda nesreča in grda trdosrčnost

Pod tem naslovom smo pred nedavnim poročali o hudi nesreči triletne deklice, ki jo je povzročil voz na Smartinski cesti. Omenili smo tudi, da se je mimo pripeljal z avtomobilom neki akademik, ki so ga ustavili in ga prosili, naj pelje deklico v bolnišnico ali pa naj telefonira pri najbližnjem telefonu po reševalno voz. Kakor smo se sedaj prepričali, se je akademik takoj odpeljal do mitnice, ker je mislil, da imajo tamkaj telefon. Ker pa mitnica nima telefona, se je peljal naprej do tovarne klej, kjer je sporočil vratarju, da se je zgodila huda nesreča in da naj iz tovarne takoj telefonirajo po rešilni avtomobil. V tovarni je bil slučajno mestni fizik dr. Rus, ki se je, ko je zvedel za nesrečo, takoj s svojim avtomobilom odpeljal in prepeljal ponesrečeno deklico v bolnišnico. Po tem pojasnilu odpadajo vsi očitki, ki so bili naperjeni proti omenjenemu akademiku.

Clements Ripley:

KRIŽANA LJUBEZEN

»Niti besede več! Greva takoj!« ga je kratko prekinila Miss Julija. Potegnila je Bata za roko in odšla sta. Bat se je plazil naprej, Julija pa mu je emelo, toda opreznost sledila v koraku. Spretno se je varovala vsakega, tudi najnevarnejšega šuma, s katerim bi mogla dovesti v nevarnost in pogubo svoje in Batovo življenje. Plazila sta se naprej po najbolj črnih sencih divjega grmičevja in gostega drevja, skozi trnje in robidovje, le kratke trenutke osvetljena od meseca. V srebrni mesečini sta lezla po zemlji vedno dalje... Vedno bolj sta se približevala reki, ki ju bo zakrila in tihno odnesla k cilju. Njo k njemu! S celim telesom bo legla na dno čolna, da jo ne bodo opazile straže, samo da bo prišla v New Orleans in nato v svojo hišo, k Presu. Močno črncevo telo se je spretljivo vilo med grmovjem, trnjem in robidovjem, kot da se skozi to grmovje in trnje ne plazi človek, ampak kača. Julija je z muko in neprestano reševala svojo obleko in površnik, ki se je vsak trenutek zapenjala na trnje, toda ljubezen in odločna volja, da pride do svojega cilja, sta jo gnala naprej. Molče je prenašala vse napore, tajila je sama sebi vsak občutek bolečine in ni niti trenutek zaostajala za

Batom. Še malo korakov preko jarka, ki je bil ves zarašel z visoko travo in robidovjem. Prišla sta na mesto, kjer je Bat pustil čoln. Bat je ujel čoln, zgrabil veslo, se umaknil Juliji, da je stopila v čoln in se popolnoma skрила na dnu čolna, nato pa je še sam kot maček skočil v čoln in zaveslal proti nasprotnem obrežju reke. Močan vodni tok, ki je tekel ravno proti nasprotnemu bregu, jima je pomagal. Čez nekaj časa sta oba izstopila na vzhodnem bregu reke Mississippi. Bila je že noč. Julija je nekoliko čutila utrujenost po vsem telesu, toda vedela je, da sedaj ni čas za počivanje in čakanje. Dala je Batu roko in se nekaj časa opirala nanj, končno pa sta prišla na pol, ki je peljala v mesto. Vse mesto je žarelo v pomarančnem rumenkasto-rdečem odsvitu bakel in ognjev, ki so goreli po mestnih ulicah. Vse je zadušljivo smrdelo po dimu smole, in ta emrdljivi in dušeci dim je kot pokast visel nad mestom in se vlačil po ozkih ulicah.

»Naprej!« je zasepetala Julija odločno in šla sta dalje mirno in brez strahu. Nevarnostim pred obnejnimi stražami sta ušla srečno.

Pred njeno hišo, na kateri je izobešen pošastni črni »Y« je stala straža. Ni bila

straža toliko za to, da ne bi pustila nikogar v hišo, ker se je kljub vsem prepovedim vendarle še moglo izposlovati dovoljenje, ampak bolj za to, da ne bi bolnika kdo odnesel iz hiše ali ga skril pred bolničarji, ki so šli po vseh hišah, ki so bile označene s pošastnim znakom, in odnašali iz njih bolnike tudi s silo, če ni bilo mogoče drugače, ter jih vozili najprej v časovne bolnišnice, a od tu dalje na Kužni otok. Udarila je po vratih in vrata so se odprla. Takih hiš sploh niso več zapirali in zaklepal. Bat ji je sledil v koraku vse do vrat sobe, kjer je ležal bolnik. Tu je obstal, nemo pokazal z roko na vrata, se poklonil in umaknil. Miss Julija je oprežno odprla vrata. Nasprotnik je je stopil doktor Livingston, ki se je bil ravno nekaj trenutkov prej odmaknil od bolnika.

»Ali je Pres še tukaj?« je doktorja vprašala Miss Julija vsa razburjena in preplašena, če ni prišla morda prepozno.

Doktor Livingston je pokimal z glavo in pokazal z roko na posteljo. Juliji je v duši odleglo. Stopila je k postelji tik bolnika. Pres je ležal v čisti postelji nepremično, težko izmučen in na pol v nezavesti. Njegov obraz je bil neobrit, rumenkasto bled. Njegove oči so bile zaprte, premakniti se ni mogel popolnoma nič. Le s počasnimi in izredno redkimi okreti glave in s kratkim ter globokim dihanjem je še dajal elabe znake življenja. Po čelu in licu so mu tekale velike potne kaplje. Oči so mu upadle globoko v očesni duplini in le redkokdaj jih je na pol odprl. Svetlobe

ni več zaznaval, a še toliko manj, da bi razlikoval ljudi in predmete.

»Težko je bolan! Moral sem ga prepeljati semkaj!« je nagovoril doktor Livingston Miss Julijo kot bi se hotel opravičiti, ker je dal prepeljati Presa iz bara v njeno hišo.

»Ravno tukaj je njegovo mesto!« je doktorju v veliko začudenje odgovorila Miss Julija mirno in z odkritim zadovoljstvom. V njenem glasu je zvenel celo neki odraz veselja in sebičnosti, da je ta človek, čeprav tako težko bolan, ravno pod njeno streho in njenim okriljem.

Boljšje bi bilo, da se mu ne približuje- jete!« je doktor Livingston opomnil Julijo, ko se je preveč približala bolniku in se nad njim skoraj popolnoma sklonila. Sočutno in z ljubeznijo ga je opazovala z motnimi in vlažnimi očmi, ki so jih neopazno zalivale solze.

»Sploh ne bi smeli priti semkaj! Ru- mena mrzlica je tako nalezljiva bolezen!«

»Miss Julija je doktorja samo pogledala s sožaljem, in se obenem z rahlim nasmehom kljub opominu in kljub vsem nevarnostim boleznim, ki ji preti, sklonila še globlje nad bolnika in ga na lahko poljubila na čelo in na lica. Nato pa je iz žepa vzela robec in z njim obrisala znoj z izmučenega in neobritega lica, kakor bi s tem hotela demonstrativno zavrniti vsako doktorjevo bojazen in se zavarovati pred vsakim njegovim nadaljnjim opominom. Za njeno zdravje ima pravico skrbeti in brgati se samo ona in nihče drugi. Ona pripada vsa Presu, a Pres njej. Kar

zato dela, je dolžna etoriti. To dela človeku, ki ga je v svojem svojeglavem in kljubovalnem življenju edino resnično ljubila in zaradi katerega nosi v svoji duši toliko gorja in toliko trpljenja. Ona je pripravljena žrtvovati se vso za zdravje in srečo tega tako ljubljene človeka. V tem trenutku se je znova prebudila njena vest in ji začela z grenkim kesanjem glodati dušo, ker je mogla, čeprav samo nekaj trenutkov, iskati in kovati proti njemu maščevanje. Končno je spravila v smrt še nekoga, na vsej njeni ljubavni nesreči popolnoma nedolžnega človeka, Bucka. On ji sicer ni nikdar odkrito izrazil svoje ljubezni, toda ona je čutila to njegovo lastnost in je skušala izkoristiti v svojo lastno korist s tem, da ga je izrabila za orodje pri zadostitvi njene mrznje do Presa. Vse se je končalo tako žalostno in ona stoji tu resnično tako kot ji je po uboju Bucka rekla popolnoma mirno, toda tako grozotno, tetka Belle: »Kakor žena iz svetega piema, ki je delala hudo pred obrazom Boga samega!« Toda ona ni hotela tega zla; ne, prišlo je samo. Ona ga je v svoji nespasli samo povzročila, a sedaj ga mora obžalovati, da se opere pred Bogom in pred ljudmi, ki jo obsojajo tako težko, a vendar po krivici, ker si ona vsega tega ni zamisljala na takšen način in tega ni želela. Ona troi in bo trpela, dokler ne bo Presu vrnila zdravja, miru in sreče. Ona čuti, da ga še vedno ljubi in zelo ljubi, a zaveda se tudi, da je on zanjo izgubljen in bi bila zato vsaka mržnja proti njemu odveč.

Od tu in tam

Katoliški škofje iz Jugoslavije so se danes dopolne zbrali na sejo v Zagrebu. V hrvaško prestolnico je prispelo že večer več škofov, tako vrhovni škof dr. Ivan Šarić, škof dr. Josip Srebrnič in senjski škof dr. Viktor Burić, djakovski škof dr. Akšamović pa se že nekaj dni mudi v Zagrebu. Poleg omenjenih visokih cerkvenih dostojanstvenikov so se današnje seje udeležili tudi nadškof dr. Ujčić ter škofa dr. Bonifacije in Jeromin Mileta. Zagrebški nadškof dr. Alojzij Stepinac se bo pripeljal v Zagreb šele v soboto. Mudi se že ves teden na deželi po službenih opravilih.

Svet za zunanjo trgovino je bil ustanovljen kot posvetovalni organ ministra za trgovino in industrijo. Ta svet bo sklepal tudi o uvedbi nadzorovanih ukrepov glede uvoza, izvoza in tranzita ter ureditve trgovskih in plačilnih odnosov s tujino, dalje o načinu plačila za izvoz, uvoz in izvedbo kompenzacijskih poslov za inozemstvo, pa tudi o državnih naročilih v inozemstvu in plačilnih pogojih za ta naročila. Poleg rednih sej bo imel ta svet, ki šteje 14 članov, tudi konference z zastopniki gospodarskih zbornic, združenj zvez ter drugih gospodarskih organizacij zaradi obravnave vprašanj, ki se tičejo zunanje trgovine in trgovinske politike sploh. Vsaka dva meseca bo morala biti vsaj po ena takšna konferenca.

Zaprli so Otroške domove v banovini Hrvatski. Že pred nekaj dnevi smo v našem listu poročali o prizadevanjih zagrebških banovinskih oblasti, da se otroci ne bi več pošiljali v Otroške domove, pač pa dali v oskrbo kmetijskim družinam, kar bi bilo boljše ne samo za otroke same, pač pa tudi za tiste podedne družine, ki bi otroke vzele v oskrbo. Poudarili smo zanimivo ugotovitev, da se otroci počutijo nenavadno bolj zdrave, če so na deželi pri kmetijskih družinah, kakor pa če morajo biti v Otroških domovih. Dokazano je tudi bilo, da teh otrok ne umre niti en odstotek, če so na deželi, dočim jih umre po Otroških domovih okoli pet odstotkov, če zanje še tako skrbijo. Odstotek za socialno politiko in ljudsko zdravje pri banški upravi v Zagrebu je zdaj sklenil, da bo v bodoče neprekinjeno otroke pošiljal na deželo in jih ne bo več oddajal v Otroške domove, ki jih s tem ukinja Kmetijska družina, ki bi prevzela takšnega revnega otroka v oskrbo, bo zanj dobila na mesec po 200 dinarjev. Tako bo res bolje za obe strani — za otroke in za tekoče kmetijske družine, ki jih bodo redile.

Pri občinskih volitvah v Bački in Baranji, ki so bile v nedeljo v desetih občinah, je odnesla nepričakovano lepo zmago HSS. Zmagala je kar v osmih občinah, v nekaterih pa je celo dobila vse glasove. O teh volitvah je dal daljšo izjavo senator Josip Vuković, ki pripada HSS, in v njej dejal med drugim to: »Zdaj je vsakemu jasno, kdo smo in kaj hočemo mi Hrvati iz Bačke in Baranje. S temi volitvami so Hrvati dokazali, da jih je 98 odstotkov za dr. Mačka. ...«

Kako se bo Belgrad oskrboval z vodo, če bi slučajno prišlo do kakšnih nepredvidenih motenj ali da bi se zgodila kakšna nepričakovana škoda, je govoril na svečanem odprtju novih vodovodnih rezervarjev belgradski župan Djuričić. V nizu velikih del, ki jih podvzema belgradska občinska uprava, da bi bilo prestolniško mesto spodobno urejeno, stopajo na posebno vidno mesto tudi dela za zgraditev dveh velikih vodnih rezervarjev, ki bosta skupno lahko sprejela 40 milijonov litrov vode in sicer bo vsak lahko sprejel po 20 milijonov litrov vode. S tem pa program, po katerem se mora Belgrad preskrbovati z vodo, seveda še nikakor ni zaključen. Belgradska občina je naročila cevi za 17 in pol milijona dinarjev, razen tega tudi moderne naprave za vrtanje in za iskanje površinske vode. To vodo bodo potem izkoristili za napravo novih vodnjakov.

Velike poplave, ki so zajele srbske pokrajine, še kar počasi vzhajajo. Najhuje so prizadeli kraji Negotin, Veliko Gradište, Rogljevo, Rajac in Srbovo. Vinogradi so se dobesedno ugrezili v zemljo, ker je na nekaterih krajih zemlja počila in se spet strnila. Hudo je pustila tudi Velika Morava. Kakor pa vedo povedati, je zdaj začela močno nagajati in strasti tudi Sava. Radi neprestanega dežja, ki je šel dan za dnem skozi ves teden, je začela Sava močno naraščati, prav tako pa rasto tudi njeni pritoki. Pri Sremski Mitrovici je voda narasla za 216 centimetrov, in to samo predvečernjim za 82 centimetrov. Ker Drina, Vrbas, Kolpa in Una od ure do ure še vedno vztrajno naraščajo, je pričakovati, da bo tudi Sava rasla še naprej, čeprav je že zdaj 618 cm nad normalo. Prekop, ki odvajava vodo s Fruške gore, poplavlja in odnaša s seboj velike ploške obdelanega zemljišča. V okolici vasi Lačarka, Martincev, Kuzmina, na poljih, ki so morala biti radi letošnje prve spomladanske poplave nanovo preorana in posejana, štrle iz vode samo zeleni vršički mlade korenje.

Konje in meze kupuje naša vojska, kakor se vidi iz odredbe poveljstva zagrebškega vojnega okrožja, ki je bila izdana na podlagi odloka vojnega ministrstva. Po tej odredbi bo vojska kupovala živino in vozove od zasebnikov, ki bi bili za tako prodajo pripravljeni. Obenem so bile seveda tudi takoj določene najvišje cene, ki se jih morajo vojaške oblasti pri nakupu držati. Povprečne konje bo vojska kupovala najdražje po 5100 din, meze in najtežje konje pa celo do 7900 din.

5000 vagonov koroze homobili iz Bolgarije, kakor piše bolgarski časopis »Slovo«. Pravi namreč, da je bil te dni sklenjen med jugoslov. in bolgarskim trgovinskim zastopstvom sporazum glede uvoza koroze iz Jugoslavije in da bo te koroze 5000 vagonov.

Novo kolodvorsko poslopje graje na Sušaku in dela zadovoljivo hitro napredujejo. Zgradbo so prav te dni že dejali pod streho. Kadar pa se pojavi na vrhu nove hiše smrekov trs, ves ozaljšan kakor božično drevec, tedaj je to znamenje, da je zgradba približno na polovico dograjena. In tako seveda tudi pri kolodvorskem poslopiju na Sušaku ne more biti drugače. Treba bo poslopje samo še na znotraj urediti, nato pa nameravajo položiti še štiri nove železniške tirne. Pravijo, da bodo vsa ta dela — seveda če ne nastopijo težave, ki jih ni mogoče videti naprej — končana že konec letošnjega, ali pa vsaj v začetku prihodnjega leta, in bodo tedaj novo stavbo takoj izročili njenemu namenu.

Potres v Dubrovniku. Včeraj ob 12.21 so začutili Dubrovničani, ki so bili pravkar pri kosilu, dva močnejša potresna sunka. Čeprav se je to kar občutno majalo, se ni zgodila dubrovniškim poslopjem nobena posebna škoda. Dogodek sam pa je bil v Dubrovniku tako med domačimi kakor tudi med številnimi gosti, ki so prihili izkoristiti predsezono, predmet zelo živahnih komentarjev.

Izredno napet film velikih 'zvezdnikov' in močne dramatične vsebine

Ljubavni roman broadway. plesalke, ki se je poročila z bogatim farmarjem

Njena preteklost

MARGARET SULLIVAN
ROBERT YOUNG
MELOYN DOUGLAS

Kino Union tel. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Zahteve slovenskih sadjarjev, vrtnarjev in drevesničarjev

Ljubljana, 11. junija. Slovenski sadjarji in vrtnarji so na redni letni skupščini 2. junija sestavili resolucijo, v kateri zahtevajo važne spremembe v določbah lovškega zakona, natančno izvajanje banovinske naredbre o čiščenju dreva in zatiranju sadnih škodljivcev, obvezno škropljenje proti kaparju San José v vseh okuženih okoliših, brezplačno podelitev dreva za obestne nasade, izdatno denarno pomoč za zidavo zadržnih sadnih skladišč, v Mariboru in v Ljubljani centralni skladišči z hranilnimi napravami, povečano propagando za konzum zelenjave med delavskim in kmetijskim ljudstvom, pospešeno reorganizacijo izvoza zelenjave iz Slovenije v južne kraje in v zamejstvo, izdatne podpore za zidavo prepotrebnih sadnih sušilnic, spopolnitev in opremljanje sušilnic za domačo predelavo sadja (kotle za kuhanje marmelade, lupilniki za sadje, stilizatorje za napravljanje sladokosa itd.), tečaj za vlaganje in pakiranje sadja ter tečaj za vkuhanje sadja in za izdelavo sladokosa, dovoljenje trošarine prostega sladkorja za vkuhanje sadja, strokovne popravke za napačna sadjarska in vrtnarska navodila, ki so tu pa tam razširjena po listih, strogo izvajanje predpisov glede obiranja sadja, potujoče tečaje o sajenju in čiščenju ter o precepčevanju dreva in o obiranju ter shranjevanju sadja. Dalje zahtevajo naši sadjarji in vrtnarji, naj banovina nastavi dva polovna učitelja za sadjarstvo, naj Privilegirana izvozna družba imenuje čimprej dva svoja delegata za pospeševanje sadjarstva (enega za Dolenjsko, enega za Belo Krajino), nast-

vitev posebnih sadjarskih in vrtnarskih strokovnjakov, ki bodo poučevali o sadjarstvu in vrtnarstvu ter o zatiranju škodljivcev, komisijsko določanje dreves, od katerih se sme jemati cepiče, za logaški okraj v sadnem izboru določeno izvrstno domače jabolko »sevek«, organizirano dobavo cepičev hrčki, ki so dobre za sušenje, ponovno izdajo »Sadnega izbora« (v besedi in sliki), prepoved prodaje raznih ekstraktov za napravljanje umetnega sadjeca, prepoved žganjekuhe iz kupljenega sadja (fig, rozin in podobnega).

Posebne zahteve pa so postavili tudi drevesničarji, ki zahtevajo, naj se sadni naraščaj vzgaja po enotnih, ob banovine v sporazumu z drevesničarji predpisanih smernicah, predpisan pravilni način prodaje, strokovno in fitopatološko (z ozirom na rast) kontrolo vseh enkrat pripravljenih in odobrenih drevesnic brez posebne prijave, nastavev posebnega referenta za vzgojo sadnega naraščaja, referenta, ki ima potrebno znanje ter prakso, da lahko kontrolira in vodi vse javne ter privatne drevesnice, ukinjenje dotacij in podpor javnim drevesnicam, ki rade povzročajo dumping ter porazno vplivajo na privatno podjetnost. Slovenski drevesničarji pa zahtevajo tudi, naj bodo pridni in potrebni kmeaske sadjarji zlasti ob nezgodah deležni čim pogostejših in izdatnejših podpor za nakup sadnega naraščaja (izplačane naj bodo tisti javni drevesnici, pri kateri bo kmetijski sadjar drevesca prejel). Upravičene zahteve naših sadjarjev, vrtnarjev in drevesničarjev bodo prav gotovo na merodajnih mestih in v vsej naši javnosti naletele na pozitiven odziv.

Športne vesti

Priprave za atletske dvoboje Jugoslavije z Madžarsko in Italijo. V nedeljo so se sestali v Zagrebu tehnični referenti vseh treh narodnih atletske zvez in se razgovarjali o sestavi jugoslovanske atletske reprezentance, ki bo 22. in 23. nastopila v Belgradu proti drugi reprezentanci Madžarske oziroma teden dni kasneje v Bologni proti drugi reprezentanci Italije. Tehnični referenti Hrvat Cvijetič, Srb Simić in Slovenec Sancin, so se dogovorili, da bodo v soboto in nedeljo vse tri narodne atletske zveze priredile izločilna tekmovalja v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Na podlagi uspehov posameznih atletov pri teh tekmovaljih bo sestavljena naša atletska reprezentanca.

Težkoče za sestavo naše reprezentance so precej velike, ker neugodno vreme, v pokliki k vojakom izpiti in slično ni dovoljevalo atletom zadostnega treninga.

Slovenska atletska zveza priredi ta meeting v soboto in nedeljo z naslednjima sporedoma:

Tek na 100 m, skok v višino, met krogla, tek na 400 m, 1500 m, 5000 m, 10000 m, tek na 200 m, met kopja, tek na 800 m, met kladiva, skok v daljavo in tek na 5000 m. Pravico do nastopa imajo vsi atleti, ki po svoji dosežanih rezultatih pridejo v postev za sestavo reprezentance.

Junjorsko državno kolesarsko prvenstvo. V nedeljo je bilo v Zagrebu na 60 km dolgi progi, ki je vodila od Zagreba proti Jaski in nazaj državno junjorsko kolesarsko prvenstvo. Junjorskega prvenstva so se tudi udeležili slovenski dirkači-juniorji. Po ostri borbi, v kateri so juniorji dosegli odlično povprečno hitrost 34 km na uro, je zmagal Zagrebčan Branko Debančič. (Orient) v času 1:47:12. Kolesno dolžino za njim je bil Vlado Hrvat (Gradjanski). Tretji Marjan Domitrovič (Sokol). Prvi Slovenec je bil šteti in sicer član Edinstva iz Ljubljane Franc Korenin. Proga je bila težka, ker je bila precej blatna; zaradi slabe proge je tudi mnogo dirkačev padlo.

Kranj: Zelezničar 2:3. Zaradi slabe telefonske zveze, se nam je v nedeljskem poročilu za polfinalno tekmo za prvenstvo Slovenske nogometne zveze vrnila neljuba pomota. Poročali smo, da je Kranj premagal mariborske Zelezničarje z rezultatom 5:2, dasi je ravno rezultat obraten. Zmagali so v resnici mariborski Zelezničarji z istim rezultatom. Tekmo, ki je bila precej ostra in težka, je sodil dobro g. Erlih Emil.

I. atletske tekme za prvenstvo slovenske univerze

Kakor smo že poročali, je 8. in 9. junija bilo prvo lahkoatletsko prvenstvo akademikov slovenske univerze pod pokroviteljstvom g. podbana dr. Stanka Majcena. Prvenstvo je priredil in izvedel »Akademski športni klub«, ki še nobeno leto ni bil tako aktiven kot ravno letos. Poleg smučarskih tečajev in tekem za svoje člane je ASK priredil tudi I. akademski table-teniški turnir za prvenstvo jugoslovanskih univerz ter sedaj I. lahkoatletsko prvenstvo akademikov slovenske univerze.

Tekme so pokazale, da je na univerzi mnogo sijajnih atletov, ki so tudi dosegli odlične rezultate. Zlasti ASK je pokazal, da ima izrazite talente, ki so nekateri šele prvič nastopili. S pridnim in vestnim treningom bodo še marsikaj dosegli. Med posamezniki moramo v prvi vrsti omeniti Lužnika (ASK), ki je brez dvoma najboljši lahkoatlet ljubljanske univerze, saj je dosegel rekordno število prvih mest in vse z odličnimi rezultati. Odlično so se plasirali tudi Smolej, Brunet, Drenik, Hafner, Dimnik, Kraner, Jerab in dr. Poudariti je namreč treba, da so bili ASK-ovci vsi brez treninga.

Točke: ASK 74, JASO 80 — teh. 75, iur. 74. Največ prvih mest je zasedel Lužnik (ASK) in sicer v metu krogla, skoku v daljavo, metu kopja, metu diska, teku čez zapreke. Podrobnejši rezultati so bili že objavljeni, zato jih ne bomo ponavljali.

Posebno pohvalo pa zasluži ASK, ki je edini športni klub na univerzi, ki goji vse panoge športa in ki gre iz leta v leto svojo zmagovalno pot naprej, neoziraje se na razna podkivanja ter ovire z leve in desne.

Kvalifikacijske tekme za vstop v srbsko ligo. V nedeljo je 10 srbskih klubov igralo kvalifikacijske tekme za vstop v srbsko ligo. Tekme so se končale z naslednjimi rezultati:

V Nišu: SSK (Srbski športni klub) : Zelezničar (Niš) 3 : 2.

V Pančevu: Jugoslavija (Jabuka) : Zelezničar (Indija) 2 : 1.

V Valjevu: VSK (Valjevski športni klub) : Jedinstvo (Čačak) 1 : 1.

V Sarajevu: Hajduk (Sarajevo) : Arsenal (Tivat) 4 : 0.

V Subotici: Sand : Krajišnik (Banja Luka) 2 : 1.

Prihodno nedeljo igrajo vsi klubi povračilne tekme.

Šola za telesno vzgojo je za leto zaključila svoje šolsko leto. V soboto je zaključila s svojim delom za letošnje leto šola za telesno vzgojo. Predavanj je kakih 14 dni ni bilo več, ker so slušatelji polagali praktične in teoretične izpite. Uspehi, ki so jih pokazali slušatelji tako v praktičnem kakor tudi v teoretičnem pogledu, so bili lepi in so vsi pokazali precejšen napredek zlasti v atletiki in v plavanju.

Po končanih izpitih so vsi slušatelji moški kakor ženske odšli pod vodstvom načelnika ministrstva za telesno vzgojo Vuka Aračiča na dvajsetdnevno taborenje nekam v okolico Ohridskega jezera.

Dunaj : Budimpešta 1 : 0. V nedeljo sta se že osemindvajseti srečali izbrani enastorici Budimpešte in Dunaja. Dunajčani so pred 17.000 gledalci v Budimpešti premagali Madžare z rezultatom 1 : 0. Domače občinstvo je bilo z igro svojih zastopnikov tako nezadovoljno, da je prišlo na igrišču do velikih izrazov nezadovoljstva proti moštvu samemu in kapetanu, ki je sestavljal moštvo.

Istovrstno sta igrali na Dunaju tudi B reprezentanci obeh mest. Tudi v tem srečanju so bili Dunajčani bolj uspešni in so premagali goste z rezultatom 4 : 2 (1 : 2). Tekmi je prisostvovalo 11.000 gledalcev.

Razstava protiletalske zaščite

V resnici je ta razstava zanimiva in poučna za vsakogar in prava šola za vse stroke zaščite pred letalskimi napadi. Na razstavo prihaja staro in mlado, zastopani so pa tudi vsi sloji brez izjeme, prav tako je pa dosti obiskovalcev s podoželja, saj tako aktualne in o pravem času prirejene razstave Ljubljana gotovo še ni imela. Vse je zadovoljno z razstavo, da obiskovalci prihajajo po večkrat, ker si pri enem obisku ni mogoče vseh razstavljenih stvari ogledati podrobno. Vsi obiskovalci so pa tudi soglasnega mnenja, da je razstava za vsakogar koristna in v velik prid tudi takim, ki so se doslej za zaščitna vprašanja premalo zanimali. Med tem je pa prišla tudi specialna razstava Drž. vojno tehnične zavoda Obilježjevo z veliko zbirko plinskih mask, zaščitnih oblek ter priprav za umetno zameglitev. Večkrat so na razstavi tudi praktične vaje za umetne zameglitev in podobno. Stari Ljubljančani so kar ponosni na ljubljansko meglo, ki je nazadnje postala tako imenična, da jo celo ponarejajo po vsem svetu. Pri umetnih zameglitvah na razstavi bodo Ljubljančani razdelili gotovo marsikako šaljivo na račun ljubljanske megle in se spomnili pokojnega sodavčarja Kunciča, ki je kot kandidat na svojih shodih še pred večimi desetletji sprožil za omajane mestne finance rešilno idejo, naj bi pričel ljubljansko meglo eksportirati. Razen umetnih zameglitev bodo pa na razstavi tudi poskusi z doma izumljenim sredstvom za impregniranje lesa proti ognju, ko bo izumitelj Parkelj iz Stožice zanimal na vselejmu požar in bo z njegovim »Antiozinom« impregnirana stavba ostala cela. V glavnem je pa protiletalska zaščitna razstava Ljubljančane pridobila za prizadevanja mestnega zaščitnega urada, da zdaj splošno odobravajo njegovo delo in delajo trdne sklepe, da bodo zaščitnemu uradu pri ogromnem delu tudi radi pomagali in mu vsaj bolj naglo odgovorjali na razna vprašanja. Končno je pa vsa Ljubljana na razstavi enih misli in želja, naj nas usoda obvaruje, da nam nikdar ne bo treba v resnem primeru izkoriščati na razstavi pridobljenih naukov in razstavljenih stvari, temveč naj nam božja previdnost popolnoma kompletno razstavo raji obvaruje za zaščitni muzej. Zaradi množice novih eksponentov je potrebna preureditev in povečanje vse razstave. Paviljon »N« je postal mnogo prmajhen in bo zato razstava razširjena tudi na paviljon »J«, na desni strani glavnega vhoda. Preurejena in povečana razstava bo najbrž že danes popoldne. Občinstvo pa spet opozarjamo na strokovna vodstva in predavanja, zlasti pa tudi na to, da na to veliko in slehernemu koristno razstavo ni prav nobene vstopnine.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter směr, jakost	Pada- vine	
		naj- veža	naj- manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	763.3	26.0	13.0	92	mg. 10	0	1.9	dež
Maribor	761.1	16.0	10.0	80	2	0	26.0	dež
Zagreb	759.8	27.0	10.0	80	3	WSW,	—	—
Belgrad	760.6	25.0	14.0	70	1	W,	—	—
Sarajevo	762.5	25.0	11.0	70	4	0	—	—
Vis	761.8	24.0	17.0	50	4	0	—	—
Split	760.8	28.0	18.0	50	4	SSW,	—	—
Kumbor	759.9	24.0	15.0	70	0	NNW,	—	—
Rab	761.1	23.0	17.0	80	4	NE,	—	—
Dubrovnik	759.3	26.0	15.0	50	0	NE,	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb sedanjega vremena.

Koledar

Danes, torek, 11. junija: Barnaba.

Sreda, 12. junija: Janez Fak.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnarji: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Vpisovanje šolskih otrok do 14. leta za mestno poštinsko kolenijo je še danes 11. in jutri 12. t. m. Prijave sprejema v dopoldanskih urah mladinski osek mestnega socialno-političnega urada, Krekov trg 10.

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v sredo 12. t. m. izlet v Borovnico, Bistvo in na Vrhniko. Odhod s Kongresnega trga ob 2 popoldne. Zglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do srede ob 11. Avtobus 20 din.

Vpisovanje v Državno dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljani. Vpis učencev in učenk v I. in II. razred bo dne 2., 3. in 4. sept. 1940 od 8 do 12. V I. razred se sprejemajo tisti, ki so dovršili štiri razrede srednje šole z nižjim tečajnim izpitom ali meščansko šolo z završnim izpitom in nimajo na dan vpisa več nego 17 let. Učenci(ke), ki imajo na dan vpisa več nego 17, pa manj kot 19 let, se smejo vpisati samo z dovoljenjem kr. banske uprave. Učenci(ke), ki se žele vpisati v I. razred se morajo javiti osebno dne 27. ali 28. ali 29. avgusta 1940 med 8. in 12. uro in predložiti z 10 din kolokovano prijavo za vpis, izpričevalo, rojstni list in davčno potrdilo. Dopolnilni izpit iz nemškega jezika polagajo samo tisti učenci(ke) meščanskih šol, ki se tega predmeta niso učili na meščanski šoli. Dne 31. avgusta 1940 ob 8 bo na razglasi deski objavljeno, kdo je sprejet. Nesprejeti bodo dobili svoje listine pri šolskem slugi, sprejeti se bodo pa definitivno vpisali dne 2., 3. ali 4. sept. 1940, izročili dodatni kolek za prijavo za 40 din in plačali šolnino ter vse drugo, kakor bo naznanjeno na razglasi deski. Prijavljenci za II. razred bodo predložili dne 2. ali 3. ali 4. sept. 1940 prijavo za vpis, ki mora biti kolokovana z 50 din, izpričevalo I. razreda in davčno potrdilo. Obenem bodo plačali šolnino in vse drugo, kakor bo naznanjeno na razglasi deski.

V Zagrebu so se pričele svečanosti za proslavo stoletnice, odkar je bila izvedena prva predstava v narodnem, to je hrvaškem jeziku. Svečanosti bodo trajale osem dni. Pred sto leti, to se pravi leta 1840, je bila v Zagrebu izvedena prva, Kukuljevičeva drama »Jaran in Sofija ali Turki pred Sigetom«. V Ilirski arkadi na Mirogoju je bila včeraj dopolne odpravljena komemoracija na čast velikom hrvaške gledališke umetnosti. Ob desetih dopoldne je bila nato v Narodnem gledališču odprta razstava, pri kateri so bili občinstvu na vpogled postavljeni rokopi in portreti hrvaških dramatik pisateljev, fotografije igralcev, stari plakati in ostali predmeti, ki so v zvezi z gledališko umetnostjo. Te slovesnosti so se udeležili tudi najvidnejši predstavniki hrvaških upravnih oblasti ter raznih vidnih hrvaških kulturnih ustanov. Popoldne je bila nato prikazana drama »Graničar«, zvečer pa opera »Porin«, delo Lisinskega. V malem poslopju pa so istočasno igrali znano staroslovno delo »Dundo Marojec«.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Torek, 11. junija: zaprto.

Sreda, 12. junija: »Revizor«. Red Sreda. Gostovanje Mihajla Markoviča iz Zagreba.

Sreda, 12. junija: Revizor. Red Sreda.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Torek, 11. junija: Madame Butterfly. Gostovanje gospe Zlate Gjungenčeve. Red B.

Sreda, 12. junija: »Lucija Lammermoorska«. Izven. Gostovanje Vanje Leventove.

Gogoljev »Revizor« je umetnina iz ruske komedijske literature. V njej je razkril pisatelj korupcijo uradništva in meščanstva v predvojni Rusiji, pokazal je kompleks ljudi, ki jih veže skupno slaba vest, da nasedejo sleparji, ki se izdaja za revizorja. S humorjem in duhovitostjo prežeta igra je slika nekdanjih razmer, podana na satiričen način.

Ker zaradi raznih vpoklicev k vojakom ne bo mogoče odigrati Finžgarjeve »Naše krvi« za abonente sreda, Četrtek in B, bodo dobili ti abonenti uprizaritev edodne salonske komedije, ki jo je napisal poljski pisatelj Newiarowicz: »Ljubim te«. V igri nastopata samo dve osebi: mlada dama in mladi gospod. Dejanje pokaže na zelo zabaven način, kako prepriča mlad mož dekle o tem, da ga ljubi. S to predstavo sta gostovala Vida Juvanova in Jan predlanska sezono z največjim uspehom širno Slovenije.

Gostovanje Zlate Gjungenčeve v Puccinijevi »Madame Butterfly«. To delo italijanskega kompozista, ki spada med najbolj priljubljene opere pri našem občinstvu, ima poseben uspeh z go. Gjungenčevu v naslovni partiji. Njena močna kreativna sila, s katero upodablja lik nesrečne Japonke in čustveno ter tehnično odlično podana pevka stran vloge, ustvarjata predstavo, ki je dosegla poleg njene »Traviate« rekordno število repriz. Opozarjamo na gostovanje ljubljence naše publike. Predstava bo za red B.

Bolgarska sopranistinja Vanja Leventova bo gostovala v Donizettijevi operi »Lucija Lammermoorska« v sredo, dne 12. t. m. Predstava bo izven abonmana. Vanja Leventova si je zavoljo izredno simpatične pojave, odlične pevke tehnike in izvrstne igre s svojimi nastopi priborila vse simpatije ljubiteljev prave odrske umetnosti.

Moč italijanske vojne mornarice

Glede na celotno oboroženo silo na morju je Italija na petem mestu, glede podmornic pa na drugem, takoj za Rusijo

Danes, ko smo se že tako zelo privadili na najrazličnejša presenečenja, ne bi bilo morda pametno prerokovati, kakera država bo imela odločilno besedo na Sredozemskem morju, zdaj ko je tudi Italija napovedala vojno Angliji in Franciji.

Kakor vemo, imajo Angleži v svojih rokah oba vhodna (Gibraltar in Suez), otok Cyper in Malto, ki je, kakor pravijo, zadnje čase tako utrjena, da je ne more nobena sila zavzeti. Francija je utrdila otok Korsiko, ima veliko afriško posest (Tunis in Alžir) ob Sredozemskem morju, vendar ne more vse svoje oborožene sile zbrati na tej točki, ker mora braniti svojo Atlantsko obalo in ostali del svojega imperija. Na istem je Anglija, Italijanska vojna mornarica ima to prednost, da je v Sredozemskem morju doma. Njena slaba stran pa je, da jo more Anglija odrezati od njenih kolonialnih posesti v južni Afriki, kakor jo tudi v rešnici že je.

La Spezia — središče vojne mornarice

Kot protiutež angleškim trdnjavam na Malti je Italija utrdila svoj otok Pantellerio, s katerim more presekati pot angleški in francoski vojni mornarici od Gibraltarja do Suez. Prav tako so bila tudi zgrajena oporišča za vojno mornarico v Libiji in utrjena meja ob Egiptu, kakor tudi angleški in francoski posesti v Afriki.

Glavno Sredozemsko oporišče italijanske mornarice je La Spezia, kjer so arzenali in druge velike vojaške naprave. V tej veliki, izključno vojni lukvi, je sedež vse italijanske oborožene sile na morju, ki razumljivo ni vedno tam usidrana, temveč budno knjižari ob obali od vročega južnega sonca ogrevanega škornja.

Jedro italijanske pomorske sile

tvorijo do sedaj 4 drednoti, ki so bili zgrajeni še pred vojno, vendar sta v zadnjem času dva od teh popolnoma prenovljena, dva pa še v popravilu: Prvi dve sta »Camilo Cavour« in »Andrea Doria«, ostali pa »Duilio« in »Giulio Cesare«. Vsaka teh oklopnih drednov 24.000 ton vode in je oborožena z 280 mm topovi, večjim številom manjših in protiletalskih topov ter s štirimi cevmi za izstreljevanje torpedov. Omeniti je treba tudi katapult za pristajanje letal. Brzina znaša 24 milj na uro. Matičnih ladij za letala italijanska mornarica nima, pač pa veliko število križark (27). Od teh je sedem najmodernejšega tipa po 10.000 ton. To so »Trieste«, »Pola«, »Fiume«, »Zara«, »Gorizia«, »Trento« in »Bolzano«. Vse so oborožene s topovi kalibra 230 mm, protiletalskimi hitrostrelnimi topovi, torpedi, in oskrbljene z enim vodnim letalom. Njih brzina se suče od 32 do 34,5 milj na uro. Admiralska ladja je križarka »Savioia«.

Polovica ostalih križark je tudi novih (od 5400 do 8000 ton). Odlikujejo se po veliki hitrosti (do 36 milj na uro). Ostale pa so izpred svetovne vojne in jih v zadnjem času modernizirajo.

Rušilcev in torpedovk ima Italija 40, ki so večinoma novi in veliki (do 2400 ton). Odlikujejo se s svojo veliko brzi. Najhitrejši doseže 41,8 milj na uro.

Z oklopnimi, križarkami in rušilci Italija daleč zaostaja za Anglijo, Francijo pa prekaša s križarkami. Edino s podmornicami je Italija pred zaveznicami in ima za Rusijo največ teh ladij na svetu. 103 podmornice različnih tipov plove pod površino italijanskih morij. Njih tonaža se suče od 600 do blizu 2000 ton. Vse so oborožene z najmanj štirimi torpedi, večje tudi s topovi in strojnimi, nekaj pa jih je preurejenih za polaganje min.

K tem ladjam moramo seveda pristeti še večje število pomožnih (minonoscev, graggerjev, monitorjev) itd. Veliki, za Italijo pa skoraj največje važnosti, so bojni čolni »M. A. S.« (Motocasco antisommergibile), ki jih ima okrog 300. To so majhne (okrog 12 ton) motorne ladje, oborožene s torpedi in strojnimi, ki zmorejo veliko hitrost (tudi do 50 milj na uro). Velikim bojnim ladjam so zelo nevarne, ker se pojavijo neadoma, izstrelijo torpedo in se takoj umaknejo, včasih še preden jo opazijo; ker pa so zelo majhne, jih je zelo težko zadeti.

Ladje, ki še niso dograjene

Trenutno obsega italijanska vojna mornarica okrog 500.000 ton, kar je nekaj manj kakor Francija (nad 700.000 ton) in niti ne polovica angleške (1.400.000 ton). V ladjedelnicah za izdelujejo 200.000 ton najmodernejših plavalnih trdnjav.

Kmalu bo fašistična mornarica opremljena s štirimi 35.000 tonskimi bojnimi ladjami: »Vittorio

Veneto« (ki je že izvršil poskusno vožnjo), »Littorio«, »Roma« in »Impero«. Vsaka teh ladij velikank bo oborožena z devetimi topovi 380 mm kalibra, ki bodo nameščeni na treh stolpih (6 na sprednjem, 3 na zadnjem delu ladje), večjim številom srednjih, manjših in protiletalskih topov, šestimi torpedi in nekaj letali. Njihova brzina je še tajna. Istočasno grade take ladje tudi Francozi (4 tipa »Richelieu«, Angleži pa 5 tipa »Prince of Wales« in 2 po 40.000 ton tipa »Lion«. Od italijanskih se razlikujejo le po močnejši oborožitvi (406 do 420 mm topovi).

Potem gradijo Italijani še 12 oceanških rušilcev z okrog 3000 tonami, 20 velikih podmornic in nekaj pomožnih ladij.

Ko bo ta veliki oborožitveni načrt v začetku 1941. leta končan, bo štela oborožena sila italijanskega Imperija na morju: 8 drednotov s skupno tonažo 230.000 ton, 27 križark, 52 rušilcev in torpedolovcev, 123 podmornic, večje število pomožnih ladij in nad 300 »M. A. S.«, v skupni tonaži 850.000 ton.

Kaj so pisali francoski in angleški listi še zadnji dan pred vstopom Italije v vojno:

»Geslo zavezniškega imperija — iti do kraja!«

»To ni spopad za Pariz, pač pa za ona sveta mesta, v katerih se je rodila in kjer je rasla ter živela svoboda«

Kljub temu, da evropski zavezniki v sedanji vojni še niso dosegli odločilnega uspeha, ali da se jim dozdaj še ni posrečilo vsaj ustaviti nemško prodiranje, vendar bi bilo zelo napačno misliti o njih, da so zgubili že vse upanje na končni uspeh. To se najbolje vidi iz pisanja njihovih časopisov v teh najtežjih dneh, kar so jih kdaj Angleži in Francozi doživeli v svoji zgodovini. Veliko upanje goje, da se jim bo tudi tokrat posrečilo vreči Nemce nazaj, kakor dozdaj še vselej. In tako pišejo zavezniški časopisi kljub temu, da so že nekaj časa trdno prepričani, da se bodo zavezniški morali boriti tudi proti Italiji. Dobro so slutili, kajti včeraj se je tudi to zgodilo, čeprav je za zdaj še težko reči, v čigavo korist in v čigav pogin.

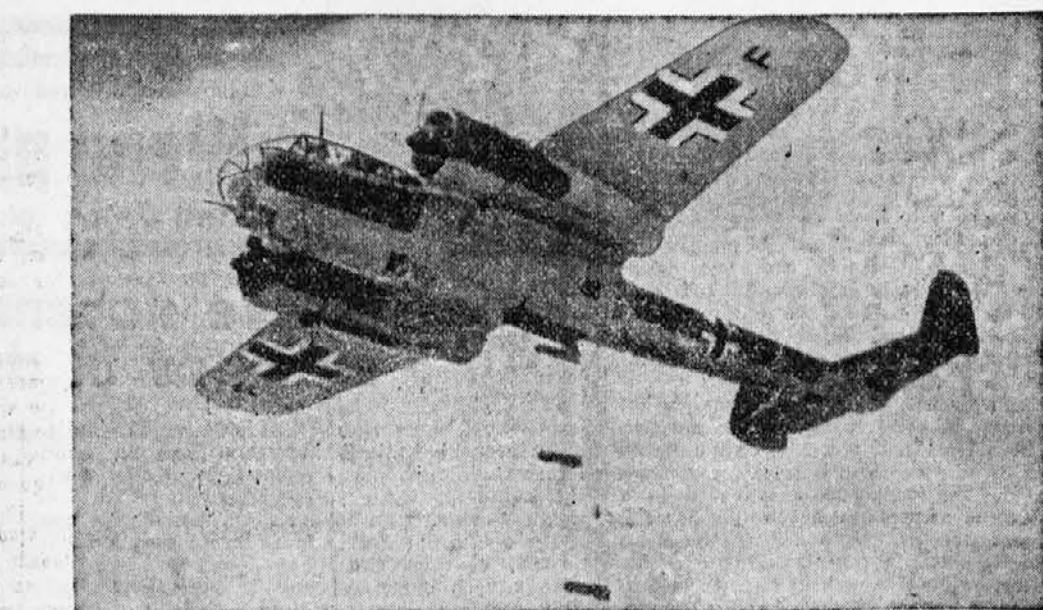
Morda bi bilo zanimivo zapomniti si, kaj so francoski in angleški časopisi pisali dan pred vstopom Italije v vojno, kajti kdo ne bi rad vedel, ali se bo to, kar so zapisali, tudi res vse izpolnilo, ali pa je bilo vse le varanje samega sebe. Zadnji dan, preden je tudi Mussolini spregovoril svojo odločilno besedo in Italijo v vojno, so zavezniški listi med drugim zapisali tole:

Kaj pišejo Francozi

»Petit Parisien«: »Francija preživlja najdramatičnejšo dobo svoje zgodovine. Čas je odločilen. Vera, ki navdaja našo vojsko, nas ne bo nikdar zapustila, tudi tedaj ne, če bi po nesrečni germanski val prišel do Pariza. Boji v Franciji potekajo čedalje erditeje: Proti strojem se bore človeške kosti z junaštvom, ki po svoji veličini prekaša ono junaštvo, ki so ga naši predniki pokazali v vojni 1914 v bitki pri Verdunu.

Vojaki iz francoskih kolonij, ki se bore na evropskem zahodu za svojo zaščitnico Francijo.

Bomba za bombo pada iz letala ter prinaša smrt in razdejanje.

»Populaire«: »Vojska uporablja stroje v čedalje večjem številu in čedalje učinkoviteje, toda končno le ljudje vodijo te stroje in proti njim nastopajo tudi ljudje. Zavezniška vojska je princela v ta boj nekaj, kar presega hrabrost. Princela je vanj odločno notranjo voljo in neomajno odločnost, vztrajati do konca.

»Odločnost zavezničkov mora in mora izhajati iz izkušnjaj čvrsta, ker mora nadomestiti številčno podrejenost. Treba je zaupanja in hrabrosti, in mi ne bomo premagani.«

»Matin«: »Ta orjaški spopad ni spopad za Pariz, pač pa za ona sveta mesta, v katerih se je rodila in v katerih je rasla ter živela svoboda.«

»Journal«: »Ni treba pripisovati prevelikega pomena nemškemu osvajanju ozemlja, ker se zdaj francoske čete samo taktično umikajo. Cilj je vztrajati čim dalje in tako povečati sovražne izgube in njegovo izčrpanost. Deset angleških divizij je končalo svojo solo in je dobilo ves potreben material. Za njimi pa je poldrug milijon vojakov, ki se še urijo in uče. Mi niti ne govorimo o materialu, o letalih, ki jih pošilja Avstralija, ter o tankih, ki jih daje Kanada, kajti Anglija je imperij, prekrit s tovarnami. To je imperij, ki z našim tvori eno samo celoto, en sam imperij. Geslo tega velikega imperija pa je: iti do skrajnosti.«

... Angleži

Angleški listi smatrajo, da je vojni položaj resen, poudarjajo pa, da bojna črta ni niti na enem mestu prebita, čeprav so Nemci dosegli po petdesetih orjaških napadih in za ceno ogromnih izgub, nekaj uspehov. Vsi časopisi brez razlike se zavzemajo za to, da se pošljejo nove čete in material v Francijo. Izkazujejo popolno priznanje francoski vojski ter poudarjajo njen sijajen odpor. Poudarjajo tudi besede generala Wevlanda, da bo sovražnik kmalu izčrpal.

»Daily Mail«: »Francozi se bore sijajno. Moramo jim dati vso pomoč s katero razpolagamo.«

»Daily Herald«: »Ni bilo mogoče prepričati, da ne bi izgubili dela ozemlja. Zrtve, ki jih je pretrpel v veliki meri sovražnik na orožju in na moštvo, so morale pod silo okolščin roditi nekaj uspehov. Če mora Nemčija plačati tako visoko ceno za vsak kvadratni kilometer francoskega ozemlja, potem se zastavlja vprašanje, koliko časa bo mogla še nadaljevati s takšnim svojim pritiskom. Mi pa moramo izraziti zahvalo francoskim armadam, ki se tako hrabro bore za svobodo in značo vseh svobodnih ljudi na svetu. Zdaj je treba dati vso podporo Franciji in to brez najmanjšega odlašanja.«

»Daily Telegraph«: »Kljub strahovitemu pritisku nemških motoriziranih oddelkov in kljub ogromnim žrtvam bojna črta dozdaj ni bila prebita in to je že eno zadovoljivih dejstev. Treba je zadržati vse svoje sile, da se poveča napadalna moč letalskih napadov, kakor tudi, da se pomnože britanske čete, ki se bore zahodno od obrambne črte.«

Italijansko cesarstvo v številkah

Italija sama meri 310.190 km² in ima okoli 43 milijonov ljudi. V Evropi imajo Italijani še Albanijo in Dodekanes, t. j. otočje v Egejskem morju. Afrika posest meri 3.481.950 km² in šteje 8.447.500 ljudi. Sem spadajo: 1. Abesinija (okrog 1 milijon km², 5.300.000 preb., g. 6,8), 2. Eritreja (221 tisoč km², 1.000.000 preb., g. 4,5), 3. Somalija (702.000 km², 1.300.000 preb., g. 1,9, in 4. Libija (1.773.952 km², 839.524 preb., g. 0,4).

Najhitrejša riba

Postvr preplava 36 in več kilometrov na uro, a vendar ni najhitrejša med ribami, kakor običajno mislimo. Rekord ima po najnovejših dognanjih riba sabljača, ki mora biti hitra že zavoljo tega, ker se preživlja na ta način, da se zapodi kakor blisk v trop drugih rib in jih s svojo »sabljo« ubija. Kako hitro gre ta stvar, je razvidno iz nekega poročila Franka W. Lanea. Ta je opazoval sabljačo, ki je napadla ledeno ladjo. S svojo »sabljo« je prebila najprvo bakreno prevleko ladijskega trupa, potem palec debelo podlogo in nazadnje tri palce debelo desko iz trdega lesa. Potem sta prišla na vrsto 12 palčno hrastovo tramovje, 2 in pol palca debela hrastova stena in končno se je konica zasadila v posodo z oljem, kjer se je odlomila. Če pogledamo material, iz katerega sestoji napadalni organ sabljače, spoznamo, da bi ga z nobeno silo ne mogli spraviti skozi skoraj dve pedi debel les in še bakreno kožo, temveč samo z brzi. Lane je tudi to brzo izračunal in je ugotovil, da je morala riba treščiti v ladijski trup z brzi 80 km na uro.

Program radio Ljubljana

Torek, 11. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Zakaj veselji bi ne bili (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13.15 Napovedi — 13.02 Širom domovine (Radijski orkester) — 14 Poročila — 18 Simfonični orkester iz Filadelfije, dirig. Stokovski (plošče) — 18.40 Misli o reklamah (St Megušar) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Gospodarski pregled (D. Potočnik) — 20 Zdr. Fibich: Šarka, fantazija (plošče) — 20.20 Ant. Funtek: Tekma, drama (Radij. igral. družina) — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Radostni zvoki (Radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 11. junija: Belgrad: 20.10 Klavir — Zagreb: 22.35 Plesna glasba — Bratislava: 20.10 N. Rimski-Korzakova opera: »Scheherazada« — Sofija: 19.50 Lahka glasba — Budimpešta: 19.25 Klavir — Bukarešta: 21.30 Violina — Stockholm-Hörby: 22.15 Kabaret — Trst-Milan: 20.30 Madame Butterfly, tragedija —

»News Chronicle«: V zelo kratkem času mora priti do odločitve, ker sovražne čete ne morejo več dolgo vzdržati naporov, ki se od njih zahtevajo. Francozi se zavedajo pomena lastnega odpora. Oni to dokazujejo s svojim nesmrtnim junaštvom.

49

Pogled na opustošenje po osmih letih mi je spet obudil take misli še ostreje in učinkoviteje, kakor kdaj prej. Občutje globoke pobotosti in jezne stude me je obšlo po potovanju na bojišča.

Odšel sem se na bojišča okoli Verduna, prizorišča največje bitke v svetovni zgodovini, v kateri je padlo 1.050.000 ljudi. Ob tem letnem času so bile višine okoli mesta nepopisljivo puste in prazne. Gosto grmičje, plevel in osat so pokrivali pošastne razvaline, ostanke smrtnega boja milijona moč.

Se po osmih letih si nekaj korakov od izhajene steze zadeval na ostanke lobanj, na kosti, ki so molele iz segnitih škornjev, na zarjavele dele pušk in strojnice, na preluknjane čelade, na strohnele cunje uniform.

Obiskal sem osivelega francoskega duhovna, ki je prebival na višini pri Fort Vauxu. Živel je zato, da je zbiral kosti, ki jih je spravil v zaslonno kostnico.

Videl sem tam kupe lobanj z zijajočimi luknjami od strelcev, videl razbite lahti in golenice in ostanke okostij, ki jih je bil vse zbral.

Vse to naj bi pokopali v 15 ogromnih krstah, za vsak odsek bojišča — bilo jih je petnajst — ena krsta. Krste naj bi postavili v velikanski spomenik, ki so ga Francozi delali na vrhu.

Presegalo je domišljijo, če je človek pomislil, da več kakor tri sto tisoč Francozov niso nikdar ugotovili in da jih na tisoče in

tisoče nikdar niso našli, da je tudi večina od šest sto tisoč padlih Nemcev ostalo neprepoznanih.

Obiskal sem sloviti »bajonetni jarek«, kjer je ogenj granat zasul 170 francoskih vojakov, ko so čakali v jarku na napad. Njihovi dolgi bajoneti so moleli iz tal v vrsti, kakor so vojaki stali, ko jih je ogenj orkan zasul.

Nad bajoneti je bedel mogočen spomenik, ki ga je dal postaviti Amerikane George F. Rand. Iz zemlje je molelo še nekaj ducatov cevi. Veliko so jih pokradli lakomni lovci na spominke, ko so bili jarki leta in leta brez nadzorstva. Ostanek je počasi razpadal.

Natančno na točki, kjer so bili Nemci pri trdnjavi Souville prišli najbližje Verdunu je stal učinkovit spomenik v podobi leva, ki je odšel v smrtnem boju. Vasica Fleury, nekot miren kraj, kjer so kmetje gojili svoje pridelke, je bila še vedno kup ruševin, zarasel s plevelom. Kaže, da je ne bodo najbrž nikdar pozidali.

Ko sem v mračnem vlaku zapuštal Verdun, sem dobil kratek pogled v to, kaj pomeni ta prostor za milijone žalujočih.

Za vojske je to bilo največje bojišče v zgodovini, ker so ljudje pokazali silo vzdržnosti in hrabrosti, kakor si je ni mogoče misliti in kjer se je nemški pohod lomil kakor ob kamnitem nasipu ter se spreminjal tek zgodovine. Toda za dva ali tri milijone živih ljudi pa je ta kraj pomenil še nekaj drugega.

V kotu bornega oddelka je čepela stara, od skrbi zdelana nemška ženska v skromnih oblačilih, ki jih je očitno sešila sama. Ko je vlak peljal po pobočjih, je naglo obrisala mokro okno, da bi se enkrat dala pogled na samotne višave, kjer je padlo več kakor 600.000 njenih rojakov. Potem se je zgrudila nazaj in tiho je jokala predse ter si pri tem skrivaj sušila oči s starim robcem.

V polomljeni francoščini me je vprašala, kje mora prestopiti za Reims. Vprašal sem jo, če je izgubila kake sorodnike v bitki pred Verdunom.

Vlile so se ji solze:

»Da, oba sinova in moža. Nihče ne ve, kje so padli. Šla sem lahko samo čez ta strašna polja. Osem let sem hranila za to pot. Nikdar je ne bom mogla več narediti. Vse je proč. Oh, ta strašna vojska!«

Na prihodnji postaji je vstopila zastavna francoska kmetica v obledeli črtni. Sedla je v drugi kot in molče gledala skozi okno. Pri prestopanju sem pomagal Nemki nešt prtljago. Obotavljaje

se mi je zahvaljevala in neodločno čakala, dokler ni vlak odpeljal.

Potem sem začel v pogovor s Francozinjo, ki je bila gospa Lavalova iz Besancona. Pravil sem ji o Nemki.

Francozinja je nekaj trenutkov molčala, potem so se ji oči napolnile s solzami. Dejala je:

»Uboga stara žena. Naši državci sta bili sovražnici, pa ne morem imeti z ubogimi Nemci drugega kakor sočutje. Strašno mora biti, če prideš sem tako daleč, pa ne veš, kje ležijo tvoji mrtvi. Jaz prihajam vsako leto sem. Moj mož, moj sin in moj brat leže na teh gorah. Mi vsaj vemo, kje leže. To človeka malo tolaži.«

Iz Verduna sem se peljal čez strašno ozemlje, kjer je bitka ob Meusi in v Argonih zasekala globoko rano v veselo francosko pokrajino. Osem let je rano spremenilo v grozotno, spačeno brazgotino. Opustošenje, priča tistega silnega boja, bo Francijo se dolga leta kazilo.

Na zgodovinskih krajih, kakor so Vauquois, Avocourt in Montfaucon, je iz bojišča nastala divjina, kjer samo uvelo goščavje pošumeva v mrzlem, mokrem vetru. Na grebenih višav, kjer so tisoči granat razkopali apnenčasta tla, noče rasti nič. Človek vidi, kako se brazgotina razteza milje in milje po deželi. Jarki so se posedli in hudi zimski nalivi so naplavili zemljo čez otožne ostanke boja.

Argonski gozd je storil vse, da bi zabrisal sledi preteklih let. Drevje, ki ni bilo še čisto uničeno, je pognalo nove veje namesto tistih, ki sta jih sečrala jeklo in svinec. Rasel je mlad gozd. Debla mladih dreves so bila že debela za roko. Bilo je še na tisoče možnih, raztresenih, mrtvih debel, ki bodo stala še leta. Zdelo se je, da so dim in strupeni plini pustili za seboj kužen dih.

Tu je bilo pozidanih dosti manj vasi, kakor na drugih delih bojišča.

Samo surovo poslikana deska je kazala na majhno sotesko, kjer je stopil v zgodovino »Izgubljeni bataljon«. Goščavje je bilo tako neprehodno, da je bilo nemogoče priti v postojanko, kamor je odkorakalo 564 Amerikancev, ven pa jih je prišlo samo 194.

V Vienne-le-Chateaux, kjer je 77. divizija iz New Yorka uredila svoj glavni stan v kleti, se je bilo vrnilo samo kakih 600 od 2000 prebivalcev pred vojno. Poslopje, ki ga je bil general Aleksander izbral za svoj glavni stan, je bilo obnovljeno in so v njem naredili majhno restavracijo za izletnike.